

VÝSLEDKY KONTROLY ÚŽITKOVOSTI OVIEC CHOVANÝCH V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Ing. Štefan Ryba – riaditeľ PS SR, š.p.

Ing. Martina Rafajová – vedúci zootechnik KÚ HD, OV a KY

Cieľom nášho príspevku je vyhodnotiť výsledky kontroly úžitkovosti plemien oviec chovaných v Slovenskej republike t.j. reprodukčné ukazovatele a mliekovú úžitkovosť za kontrolný rok 2007. Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky sa na Slovensku k 30.9.2007 chovalo 363 771 ks oviec z toho 236 417 ks bahníc. Celkovo bolo do kontroly úžitkovosti bez ohľadu na stupeň chovu zapojených 62 154 ks bahníc, čo predstavuje pri porovnaní počtu bahníc chovaných na Slovensku 27 % -tnú zapojenosť.

V kontrolnom roku 2007 bolo do kontroly úžitkovosti zapojených celkovo 190 chovov, z tohto počtu bolo 91 šľachtiteľských chovov (ŠCH), 42 rozmnožovacích chovov (RCH) a 57 úžitkových chovov (ÚCH). V šľachtiteľských chovoch bolo do kontroly úžitkovosti zapojených 32 438 ks bahníc, v rozmnožovacích chovoch 11 379 ks bahníc a v úžitkových chovoch bolo do kontroly úžitkovosti zapojených 18 337 ks bahníc. Do kontroly mliekovej úžitkovosti bolo v kontrolnom roku 2007 zapojených 101 chovov a 21734 ks bahníc. Pozitívne môžeme hodnotiť skutočnosť, že aj v tomto roku zapojenosť oviec v kontrole úžitkovosti nezaznamenala pokles a zapojenosť mierne stúpila (v roku 2006 bolo v kontrole úžitkovosti zapojených 61 778 ks). V kontrole mliekovej úžitkovosti v porovnaní s rokom 2006 stúpol počet z 18 043 bahníc na 21 734 bahníc.

Vývoj základných ukazovateľov v kontrole úžitkovosti oviec v porovnaní rokov 2002 – 2007 uvádzame v tabuľke č. 1

Tabuľka č.1

Ukazovateľ	rok 2002	rok 2003	rok 2004	rok 2005	rok 2006	rok 2007
Počet bahníc v SR	211 372	216 457	224 040	233 320	228 980	236 417
Počet bahníc zapojených v KÚ	63 069	63 740	60 324	61 887	61 778	62 154
% zapojenia bahníc v KÚ	29,84	29,45	26,93	26,54	26,98	26,29
Počet bahníc v ŠCH	35 821	37 034	34 839	33 262	32 273	32 438
Počet bahníc v RCH	17 354	17 271	15 876	13 216	12 924	11 379
Počet bahníc v ÚCH	9 894	9 435	9 609	15 409	16 581	18 337
Počet chovov v kontrole mliekovej úžitkovosti	88	90	75	80	89	101
Počet bahníc v kontrole mliekovej úžitkovosti	16 314	17 078	11 583	11 651	18 043	21 734

Kontrola mliekovej úžitkovosti sa v kontrolnom roku 2007 v šľachtiteľských chovoch vykonávala hlavne u kombinovaných plemien zošľachtená valaška, cigája a lacaune. U kombinovaného plemena bergshaf a mliekového plemena východofrízka ovca sa vykonáva kontrola mliekovej úžitkovosti v malom rozsahu u troch chovateľov. U plemena bergshaf bola dosiahnutá priemerná mlieková úžitkovosť 150,29 litrov na 4 normovaných laktáciách, pri dosiahnutí percenta tuku 6,77 % a percenta bielkovín 5,95 %. U plemena východofrízka ovca bola dosiahnutá priemerná mlieková úžitkovosť 205,99 litrov na 22 normovaných laktáciách.

Dosiahnutú priemernú mliekovú úžitkovosť v kontrolnom roku 2007 v porovnaní s rokom 2006 predstavuje graf č.1.

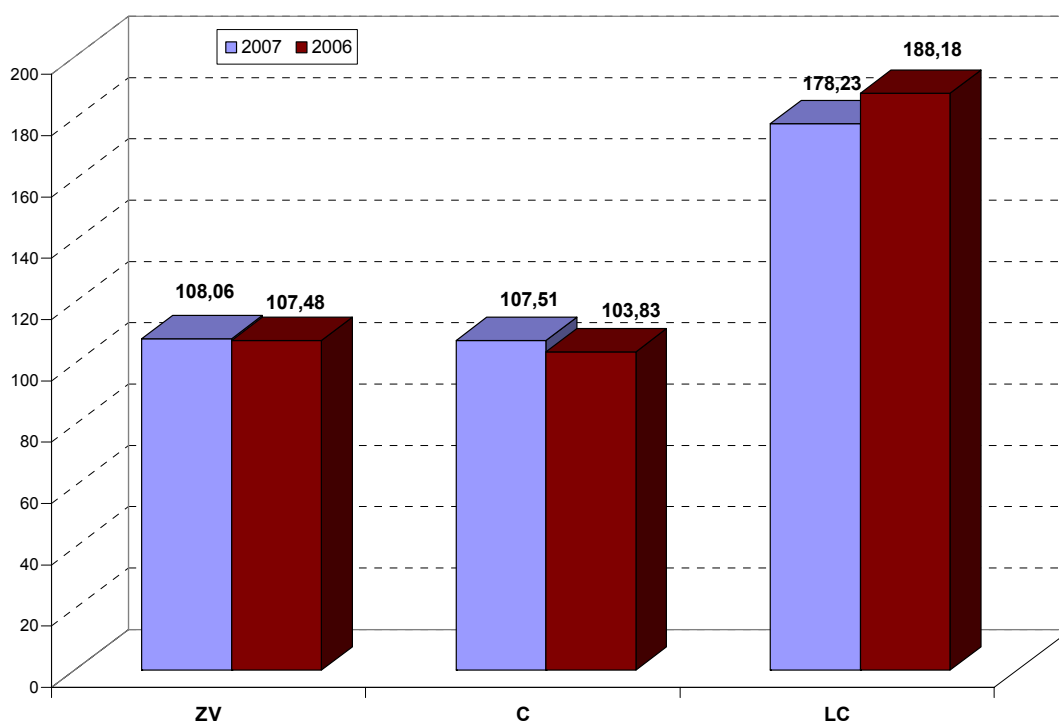
Plemeno zošľachtená valaška – počet zapojených bahníc predstavoval v šľachtiteľských chovoch 16 152 ks, počet všetkých laktácií 8 166, počet normovaných laktácií 7 708, percento tuku 7,30 % a percento bielkovín predstavovalo 5,82 %.

Plemeno cigája – v kontrole úžitkovosti bolo zapojených 8 974 bahníc, počet všetkých laktácií 4 674, počet normovaných laktácií 4 051, percento tuku 6,88 % a percento bielkovín predstavovalo 5,81 %.

Plemeno lacaune – v kontrole úžitkovosti bolo zapojených 513 bahníc, počet všetkých laktácií 277, počet normovaných laktácií 256, percento tuku 6,27 % a percento bielkovín predstavovalo 5,47 %.

V porovnaní s rokom 2006 môžeme konštatovať, že priemerná mlieková úžitkovosť u plemena zošľachtená valaška stúpila o 0,58 litra, u plemena cigája o 3,68 litra a u plemena lacaune klesla priemerná mlieková úžitkovosť o 9,95 litra.

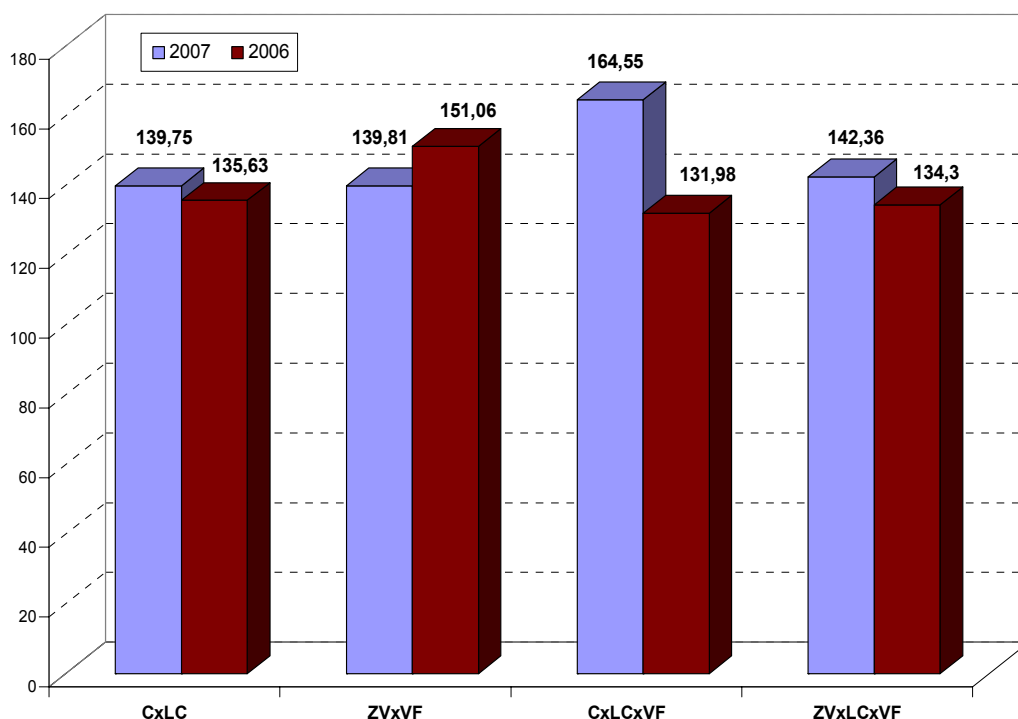
graf č. 1

Na porovnanie v grafe č.2 uvádzame výsledky kontroly mliekovej úžitkovosti krížencov kombinovaných plemien cigája a zošľachtená valaška s mliekovými plemenami lacaune a východofrízka ovca.

V porovnaní s rokom 2006 môžeme konštatovať, že okrem krížencov ZVxVF, kde bol zaznamenaný pokles v priemernej mliekovej úžitkovosti – 11,25 litrov, u ostatných krížencov priemerná mlieková úžitkovosť stúpla (CxLC + 4,12 litrov, CxLCxVF + 32,57 litrov a u ZVxLCxVF + 8,06 litrov).

graf č. 2

Každoročne vyhodnocujeme najlepších chovateľov plemien cigája a zošľachtená valaška za dosiahnutú mliekovú úžitkovosť. Medzi najlepších chovateľov plemena cigája v mliekovej úžitkovosti v roku 2007 patria PD Mošovce, kde sme zaznamenali priemerné množstvo mlieka 180,15 litrov pri 197 normovaných laktáciách s percentom tuku 6,81 a percentom bielkovín 5,74. Druhú najvyššiu priemernú mliekovú úžitkovosť za plemeno cigája dosiahol chovateľ Peter Karcol s priemerným množstvom mlieka 155,93 litrov (63 normovaných laktácií, % tuku 5,73 a % bielkovín 5,81) a trojicu najlepších chovateľov uzatvára Agro Raslavice s.r.o. s priemerným množstvom mlieka 141,98 litrov pri 159 normovaných laktáciách.

Prvé tri miesta s najvyššou mliekovou úžitkovosťou za plemeno zošľachtená valaška dosiahli: Asik s.r.o., kde sme zaznamenali priemerné množstvo mlieka 159,42 litrov pri 46 normovaných laktáciách s obsahom tuku 7,55 % a s obsahom bielkovín 5,53 %. Druhú a tretiu najvyššiu mliekovú úžitkovosť dosiahli dve farmy z podniku Agrofarma s.r.o. Nálepko s dosiahnutou úžitkovosťou mlieka 149,29 a 149,18 litrov pri počte normovaných laktácií 160.

Dosiahnuté výsledky reprodukčných ukazovateľov v kontrolnom roku 2007 za šľachtiteľské chovy uvádzame v tabuľke č.2.

V porovnaní plemien s kombinovanou úžitkovosťou v šľachtiteľských chovoch najvyššie percento plodnosti na obahnenú bahnicu bolo dosiahnuté u plemena merino (135,7 %), čo v porovnaní s kontrolným rokom 2006 predstavuje nárast o 1,6 %. Najnižšie percento plodnosti na obahnenú bahnicu sme zaznamenali u plemena askánske merino – 123,2 % s medzročným nárastom 0,7 %.

Pri porovnávaní mäsových plemien v šľachtiteľských chovoch sme zaznamenali najvyššie percento plodnosti na obahnenú bahnicu u plemena charollais – 175,0 %, medzročný nárast predstavuje 5 %. Nasleduje plemeno ile de France – 167,0 % s medzročným nárastom 11,4 %. Najnižšie dosiahnuté percento plodnosti na obahnenú bahnicu u mäsových plemien bol zaznamenaný u plemien oxford downa a suffolk a to 133,1 %.

U jediného plodného plemena chovného na Slovensku romanovskej ovce bol ukazovateľ percento plodnosti na obahnenú bahnicu na úrovni 172,5 %.

Tabuľka č. 2

plemeno	% oplodnenia	% plodnosti	% plodnosti na obahnenú bahnicu
zošľachtená valaška	90,2	113,6	125,9
cigája	88,2	116,7	132,3
merino	70,7	95,9	135,7
askánske merino	53,7	66,1	123,2
bergschaf	50,0	66,7	133,3
suffolk	69,7	92,8	133,1
oxford down	77,1	102,5	133,1
charollais	70,0	122,5	175,0
lacaune	77,3	103,3	133,7
berrichonne du Chér	90,2	140,2	155,5
ile de France	92,6	154,6	167,0
romanovská	71,9	124,0	172,5

Cieľom nášho príspevku bolo oboznámiť širokú chovateľskú verejnosť s dosiahnutými výsledkami kontroly úžitkovosti za kontrolný rok 2007. Výsledky mliekovej úžitkovosti kombinovaných plemien v šľachtiteľských chovoch spolu s výsledkami u najlepších chovateľov potvrdzujú, že potenciál v našich plemenách je, len treba zlepšiť chovateľské podmienky, výživu a lepšie využívať výsledky kontroly úžitkovosti, šľachtenia pri selekcii

zvierat a je potrebné využívať v praxi genetické hodnotenie produkčných ukazovateľov metódou BLUP.